וועטער:
ווינטי ק— קאלט

זון אויפגאנג — ...
זון אונטערגאנג — 6.40

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

דאס אידישע ווארט

THE GATEWAY OF THE WEST.

THE ISRAELITE PRESS

די איינציקע אידישע צייטונג אין מערב קאנאדע עטאבלירט אין 1910 דערשיינט יעדן טאג

Vol. 20, No. 57. Winnipeg, Thur. March 20, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג דאנערשטאג כ׳ אדר, תר״ץ.

די גאנצע אידישע וועלט טרויערט אויף לארד באלפורס טויט

דר. ווייצמאן ברעכט צוזאמען ביי זיצונג פון אקציאנס קאמיטעט, הערנדיק טרויעריקע נייעס. — אידישע געשעפטן געשלאסן אין ארץ־ישראל. — ועד לאומי ווערט דערקלערן נאציאנאלן טרויער

(ספעציעלע טעלעגראמעס צו "דאס אידישע ווארט" פון "איטא")

לאנדאן, מארט 20 (איטא). — פארמיטאג בעת די זיצונג פון אקציאנס קאמיטעט איז אנגעגאנגען און איינער האט גערעדט וועגן דער פאליטישער לאגע פון ציוניזם, האט לעאן מאצקין מיטאמאל איבערגעריסן דעם רעדנער און האט א דערשיטערטער אנאנסירט די טרויעריקע נייעס וועגן באלפורס טויט. עס איז גלייך באשלאסן געווארן צו שליסן די זיצונג ווי א צייכן פון טרויער.

דא איז אונטערגעקומען דר. ווייצמאן, א צערודערטער און מיט צייכנס פון טיפער זארג אויף זיין פנים. ער האט זיך אויפגעשטעלט אויף דער בינע און האט געזאגט:

"עס איז ניט לייכט אויסצודריקן וואס מיר אלע פילן אין דעם איצטיקן מאמענט. באלפור איז פון אונז צוגענומען געווארן אין א מאמענט ווען מיר נויטיקן זיך אין אים אממערסטן. עס איז נאך ניט צייט צו ריידן וועגן אלץ וואס האט אים צוגעבונדן צו אונז. איר ווייסט וואס ער האט געטאן פאר אונז ערשט מיט א פאר וואכן צוריק, — אלץ וואס ער איז געווען בכח צו טאן.

"באלפור קאן אין דער אידישער געשיכטע פארגליכן ווערן בלויז צו כורש'ן דעם קעניג פון פרס. ווי כרש, איז באלפור געווען דער פירער פון א גרויסער אימפעריע וואס האט געארבעט פאר'ן צוריקקער פונ'ם אידישן פאלק צו זיין לאנד. אויך אין די צייטן פון כרש'ן האבן זיך בלויז די ארימע און די שוואכע צוריקגעקערט צום לאנד פון זייערע פאטערס, אבער אויך דאן זיינען די פירער פון פאלק צום סוף אויפגעשטאנען, און זיי האבן געפירט דאס אידישע פאלק צו זיין גרויסקייט.

"אויך דאן זיינען אויפגעשטאנען שונאים פון פאלק, אבער די פירער האבן זיי באזיגט, דערפירנדיק זייער ארבעט צו א דערפאלגרייכן סוף.

"איך בין איבערצייגט, אז באלפורס אנדיינק וועט אונז צוזאמענגיסן אין אן איינהייט און וועט אונז האלטן איינגער געבונדן צוזאמען, ברענגענדיק אונזער גרויסע ארבעט צו א גליקלאכן סוף. ד' ינחם אבלי ציון וירושלים".

דר. ווייצמאן איז דא צוזאמענגעבראכן אין א געוויין. א סך פון די מיטגלידער פון אקציאנס קאמיטעט האבן אויך געווישט די טרערן פון זייערע אויגן.

אמעריקאנער אידישע און ניט אידישע פירער דריקן אויס זייער צער

ניו־יארק, מארט 20 (איטא). — וויצע־פרעזידענט טשארלס טורטיס איז איינער אויף דעם לאנגן ליסט פון אנגעזעענע אמעריקאנער, וואס האבן דורך דער "איטא" אויסגעדריקט זייער טרויער אויף לארד באלפורס טויט.

צווישן די וואס האבן אויסגעדריקט זייער טרויער זיינען דא אויך רבי סטיווען ווייז; מארים ראטענבערג, וויצע־פרעזידענט פון אמעריקאנער ציוניסטישער ארגאניזאציע; דזשיימס ראזנבערג, פרעזידענט פון אגרא־דזשאינט; לט. גאווערנאר הערבערט לעמאן; דייוויד סארנאף, פרעזידענט פון ראדיא קארפאראציע פון אמעריקע; דר. לעא פרענקל; מרס. ראבט. סזאלד, פרעזידענטין פון הדסה.

דערקלערונגען מיט אויסדרוקן פון טרויער זיינען אויך דערהאלטן געווארן פון דער אמעריקאנער ציוניסטישער ארגאניזאציע, פון גאווערנאר רוזוועלט, פון דעם פוילישן אמבאסאדאר טיטוס פיליפאוויטש, פון דר. שמריהו לעווין, פון דעם טשעכאסלאוואקישן פארטרעטער אין די שטאטן, פערדינאנד וועוורקא, פון דעם אמעריקאנער אידישן קאנגרעס, פון דער אמעריקען דזשואיש קאמיטע, פון דייוויד ברעסלער, פון דזשיימס מארשאל, פון ריכטער דזשוליען מעק און פון בערנארד דייטש.

עסטרייך. אידן אויפגעטרייסלט

ווין, עסטרייך, מארט 20 (איטא). — באלפור'ס טויט האט אויפגעטרייסלט דאס אידנטום אין עסטרייך. ציוניסטן ארגאניזירן טרויער פארזאמלונגען.

די עסטרייכישע פרעסע האט זיך געווענדעט צו דער ציוניסטישער ארגאניזאציע און אין אפיס פון דער אידישער טעלעגראפן אגענטור פאר איינצלהייטן וועגן לארד באלפור אין פארבינדונג מיט'ן ציוניזם.

טרויער אין ארץ־ישראל

ירושלים, מארט 20 (איטא). — אלע העברייאישע צייטונגען האבן דא נעכטן ארויסגעגעבן עקסטראס וועגן לארד באלפור'ס טויט.

"זיין טויט איז אן אומגליק פאר'ן אידישן פאלק און ארץ - ישראל". — האבן איינע צייטונגען געשריבן.

די ציוניסטישע עקזעקוטיווע און דער ועד - לאומי האבן אפגעהאלטן באראטונגען וועגן א פאסיקן אויסדרוק פון נאציאנאלן טרויער.

כאטש ניט אומדערווארטעט האט אבער די נייעס וועגן דעם טויט פון לארד־באלפור דא געשאפן זייער א געדריקטע שטימונג צווישן אלע קלאסן אידן. אלע געשעפטן זיינען דא באלד געשלאסן געווארן ווי א צייכן פון טרויער.

קעניג. פרעמיער און אנדערע דריקן אויס זייער טרויער

לאנדאן, מארט 20 (איטא). — פרעמיער מעקדאנאלד האט אויסדריקנדיק זיין טרויער צום בריטישן פאלק געזאגט אז מיט דעם טויט פון לארד באלפור האט זיך פארענדיקט א לאנגע און נוצלאכער לעבן און דאס גאנצע פאלק וועט פאראייניקט אויסדריקן דעם טיפסטן טרויער אויף דעם גרויסן פארלוסט.

פיליפ סנאודען האט געזאגט: "באלפור, דער גרויסער שטאטסמאן, איז געווען אן אומאיבערטרעפלאך פארלאמענטארישע שיינע פערזענלאכקייט, מיט זיין טויט איז אוועק דער לעצטער גרויסער שטאטסמאן פון דעם לעצטן דור".

סער דזשאן סיימאן האט געזאגט: "באלפורס נאמען שטייט ווי א שיינענדיקער ביישפיל פון דעם, וויפל אונזער געזעלשאפטלאך לעבן האט געוואונען פון די ביטראגן און פון דער פירערשאפט פון די, וועמעס נשמה איז ניט אריינגעצויגן געווארן אינגאנצן אינ'ם שטראם פון פאליטיקס".

לאנדאן, ענגלאנד, מארט 19. — קעניג דזשארדזש האט געשיקט דעם פאלגענדן אויסדרוק צו האנ. געראלד באלפור: "דער טויט פון לארד באלפור וועט ארויסרופן איבער דער גאנצער אימפעריע און אין א סך אנדערע טיילן פון דער וועלט געפילן פון טיפן טרויער וועלכן די קעניגין און איך טיילן מיט. דאס איז א נאציאנאלער פארלוסט פון א גרויסן שטאטסמאן, דער לעצטער פון קעניגין וויקטאריא'ס מיניסטארן. איך וועל האלטן זיין אנדיינק אלס א לעבנלאנגלאכער פריינט, א גרויסע און שיינע פערזענלאכקייט און א קלוגער און פארטרויענסווערטער ראטגעבער".

שטארקער איינדרוק אין ווארשע

ווארשע, מארט 20 (איטא). — די אידישע מאסן זיינען דא שטארק דערשיטערט געווארן ווען זיי האבן געקראגן די ידיעה וועגן לארד באלפור'ס טויט. אלע אידישע צייטונגען זיינען פול מיט ארטיקלען וועגן דעם גרויסן בריטישן שטאטסמאן און אידן פריינט.

די ציוניסטישע עקזעקוטיווע צוזאמען מיט אלע ציוניסטישע ארגאניזאציעס און דער אידישער פרעסע האבן נעכטן אוונט אפגעהאלטן טרויער פארזאמלונגען לכבוד דעם פאטער פון דער באלפור דעקלאראציע.

ציוניסטן דריקן אויס מיטגעפיל צו באלפורס ברודער

לאנדאן, מארט 20 (איטא). — די ציוניסטישע ארגאניזאציע האט געשיקט די פאלגענדע טעלעגראמע צו לארד באלפור'ס ברודער, זיין נאכפאלגער.

"די ציוניסטן אין גרויס בריטאניע טרויערן אויף דעם טויט פון דעם גרויסן שטאטסמאן אלס דער נאבלסטער פריינט פון אונזער אידעאל. זיין נאמען וועט אייביק לעבן און וועט דערמאנט ווערן מיט דאנקבארקייט פונ'ם אידישן פאלק".

לארד באלפור'ס לויה וועט פארקומען אין וויטינגהאם, א קליינער שאטלאנדער דארף וואו ער איז געבארן געווארן. לויט זיין וואונש וועט זיין לויה פארקומען אן צערעמאניעס.

—):־:(—

טראגט אריין ביל וועגן אריינלאזן דעפארטירטע אימיגראנטן

וואשינגטאן, מארט 19 (איטא). — קאנגרעסמאן מעקלאוד, פון מישיגאן, האט אריינגעטראגן א ביל צו אמענדירן דעם דעפארטאציע געזעץ, אזוי אז דער ארבעטס סעקרעטאר זאל קריגן דאס רעכט צו דערלויבן דעפארטירטע אימיגראנטן אריינצוקומען צוריק אין לאנד. אזא דערלויבעניש זאל אבער ניט קאנען ארויסגעגעבן ווערן, אויב דער אימיגראנט איז א מיטגליד פון אן אנארכיסטישער אדער ענלאכער ארגאניזאציע, אדער אויב ער איז דעפארטירט געווארן פאר וועלכן עס איז פארברעכן קעגן דער רעגירונג.

לויט דעם עקזיסטירנדיקן געזעץ קאן [illegible]

אנטי־רעליגיעזע באוועגונג וועט פארשטארקט ווערן, זאגט מאסקווער "פראוודא"

(ספעציעלע טעלעגראמעס צו "דאס אידישע ווארט" פון "איטא")

מאסקווע, מארט 20 (איטא). — "מיר קאנען פארזיכערן אונזערע שונאים, אז דער אנטי־סאוועטישער קרייצצוג אין אויסלאנד וועט בלויז גוואלדיק פארגרעסערן די אנטי־רעליגיעזע באוועגונג".

אזוי דערקלערט די "פראוודא", ארגאן פון דער קאמוניסטישער פארטיי, שרייבנדיק וועגן די אידישע דעמאנסטראציעס אין ניו־יארק, ווארשע און פאלעסטינע.

"די ווארשעווער און די פאלעסטינער רבנים", זאגט די "פראוודא", "האבן פראקלאמירט א תענית, ווייל די אידישע פאבריקאנטן פאזנאנסקי און שייבלער ווילן ווערן רייך דורך מיליטערישע באשטעלונגען. אבער די אידישע ארבעטער, וועלכע, ווי ארבעטסלאזע, פאסטן במילא עטלאכע טעג א וואך, וועלן באלד פארשטיין, אז די איינציקע רפואה קעגן זייער הונגער איז צו העלפן ענערגיש סאוועט רוסלאנד".

א גרויסע צאל דעמאנסטראציעס און קארניוואלן זיינען דא נעכטן דורכגעפירט געווארן איבער'ן גאנצן לאנד, אין קעגנזאץ צו די רעליגיעזע פראטעסט דעמאנסטראציעס אין אויסלאנד.

אין מינסק, פאלטאווע, זשמערינקע, כארקאוו, ווינניצע, בעלאצערקאוו און אנדערע שטעט איז די דעמאנסטראציע דורכגעפירט געווארן מיט א זאמלונג פון לייכטער, טליתים, תפילין, און אויך גאלדענע רינגען, אוירינגלאך און סאמאווארן פאר דעם אינדוסטריאליזאציע פאנד. אין דער קאלאניע לעקערט, אין קריוואיראגער ראיאן, האבן אידישע קינדער צוזאמענגעקליבן א גאנצן וואגן פון אזעלכע ארטיקלען, ווערט באריכטעט.

די לענינגראדער אקאדעמיסטן האבן ארויסגעלאזן א רוף צו דער וועלט ניט צו גלויבן דער אנטי־סאוועטישער פראפאגאנדע.

—(::)—

אויסטראליע שליסט אינגאנצן טויערן פאר אייראפייאישע אימיג.

מעלבורן, אויסטראליע, מארט 20 (איטא). — לויט די נייע באגרעניצונגען ווערט איצט פאקטיש פארבאטן אריינצוקומען אהער אלע אייראפייאישע אימיגראנטן מיט דער אויסנאם פון פרויען און קינדער. דער פרעמיער מיניסטער האט היינט ארויסגעגעבן אינסטרוקציעס צו אלע רעגירונגס דעפארטמענטס ניט צו באשעפטיקן קיין אייראפייאישע אין דער צייט ווען בריטישע און אויסטראלישע בירגער נויטיקן זיך אין באשעפטיקונג.

די דאזיקע אינסטרוקציעס זיינען א רעזולטאט פון דער פאדערונג פון די ארגאניזאציעס פון אויסטראלישע צוריקגעקערטע סאלדאטן.

אין קווינס טעאטער

מארגן, פרייטאג און שבת אוונט, פירט אויף די קווינס טעאטער טרופע "אין שטראם פון לעבן", לעבנסבילד אין פיר אקטן.

פלארענס ווייס, מארים אוישער מאדאם ארקא און דער גאנצער אנסאמבל טרעטן אויף אין שיינע ראלן. די פארוואלטונג פארזיכערט אז די קווינס טעאטער פאראנזירער וועלן זיין העכסט צופרידן מיט דער דאזיקער פארשטעלונג.

זונטאג אוונט וועט געשפילט ווערן א שיינער קאנצערט.

טראצקי ערנסט קראנק

(ספעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

ווין, עסטרייך, מארט 20 (איטא). — לעאן טראצקי'ס קרובים און פריינט האבן דא היינט דערהאלטן א ידיעה פון קאנסטאנטינאפאל אז ער ליגט ערנסט קראנק ליידנדיק פון לונגען אנטצינדונג.

—(:־:)—

מ. דזשייקאב פארט אפ צו אינשורענס קאנפערענץ אין דזשארדזשיא

איבערגעבנדיק דורך דער צייטונג זיין דאנק צו זיינע קליענטן וואס האבן פאר אים דערמעגלאכט די דאזיקע רייזע, איז מ. דזשייקאב נעכטן אפגעפארן קיין ארגאסטא, דזשארדזשיא, וואו עס עפנט זיך די טעג די יערלאכע קאנווענשאן פון דעם "פערטל־מיליאן דאלאר קלוב" פון דער קאנאדא לייף אינשורענס קא.

אויף זיין וועג צוריק פלאנט מר. דזשייקאב פארפארן קיין ניו־יארק צו זען זיך מיט כאר דירינגנטן אין די אינטערעסן פונ'ם היגן אידישן געזאנג פאראיין, פון וועלכן ער איז דער פרעזידענט און דער גרינדער.

—):־:(—

בערלין, מארט 19 (איטא). — א ביל צו פארבאטן די אידישע שחיטה אין בערלין איז נעכטן אריינגעבראכט געווארן אין דעם היגן שטאט ראט דורך די היגע אנטיסעמיטישע נאציאנאל־סאציאליסטישע פארשטייער. די היגע ליבעראלע קרייזן זיינען דערשטוינט צוליב דער געוואגטקייט פון די אנטיסעמיטן, וועלכע האבן די חוצפה צו פראוואצירן די בערלינער אידישע באפעלקערונג, וואס באשטייט פון 200,000 פערזאן.

אגב - אורחא

פון מארק

פראגרעסיווע און רעאקציאנערע אידייען אינ'ם ציוניזם און אינ'ם אנטי־ציוניזם

עס איז כדאי צו פארצייכענען: ווען די בריטישע קאמיסיע איז אפגעפארן קיין ארץ־ישראל אויסצופארשן די אווגוסט פאסירונגען, זיינען די אידן געווען אממזיכערסטן מיט דעם ארבעטער מיטגליד פון דער קאמיסיע.

איצט, אין פארבינדונג מיט'ן קלאנג וועגן דעם אומגינסטיקן פאר די אידן באריכט וואס די קאמיסיע זאל האבן צונגעגרייט, ווערט אבער באהויפטעט, אז דער ארבעטער מיטגליד איז ניט איינשטימיק מיט דעם באריכט און וועט ארויסגעבן א מינדערהייט באריכט, וואס וועט זיין גינסטיקער פאר די אידן.

פון וואנען נעמט זיך די דאזיקע זיכערקייט און גלויבן אין דער באציאונג פון אן ארבעטער מיטגליד צו די אידישע אספיראציעס אין ארץ־ישראל?

דאס נעמט זיך דערפון, וואס, במעט אן אויסנאם, זיינען אלע פראגרעסיווע כחות פון דער וועלט גינסטיק געשטימט צום ציוניזם.

אין דעם כלל רעכענען מיר נאטירלאך ניט אריין די קאמוניסטן: צוליב די סאוועטישע (אויב איר ווילט, אימפעריאליסטישע) אינטערעסן וואס שטויסן זיך צוזאמען מיט די בריטישע אימפעריאליסטישע אינטערעסן, מוז דער קאמוניזם זיין אנטי־ציוניסטיש.

* * *

דאס וואס די סאציאליסטישע פירער פון גאר דער וועלט סימפאטיזירן אזוי ווארים מיט דער אידישער אויפבוי ארבעט אין ארץ־ישראל, און ניט מיט דער אראבישער קעגנערשאפט צו איר, ווייזט, אז דער ציוניזם איז בעצם א פראגרעסיווע אידייע.

סאציאליסטן זיינען אלעמאל געווען קעגן וועלכע ס'איז נאציאנאלע אונטערדריקונגען, און וואלט, דער ציוניזם געטראגן אין זיך די זריעה פון נאציאנאלער אונטערדריקונג קעגן די אראבער, וואלטן די סאציאליסטן ניט געקאנט זיין פאר אים.

די סאציאליסטן זעען אין אים, פארקערט, די נאציאנאלע באפרייאונג פון — לאמיר זאגן, — א קליינעם טייל אידן; און די אויפוואכונג צו א מער פראגרעסיוון לעבן דעם פארשלאפענעם אראבער, וואס לעבט אין עקאנאמישער און גייסטיקער שקלאפעריי.

קאלאניזאציע איז ניט אימפעריאליזם, — און די סאציאליסטן אנערקענען די אידישע ארבעט אין ארץ־ישראל ווי פראגרעסיווע קאלאניזאציע.

* * *

דאס איז, אויף וויפל ס'איז שייך דער עצם אידייע פון ציוניזם.

אבער דער פוילישער קאמף פאר פרייהייט איז דאך לכל־הדעות געווען א פראגרעסיווער קאמף, און ער איז געשטיצט געווארן פון אלע סאציאליסטן אפילו נאך דאן, ווען דער סאציאליזם איז נאך געווען קאסמאפאליטיש געשטימט.

דאך האבן אינ'ם קאמף פון דעם פוילישן פאלק פאר פרייהייט אריינגע'גנב'עט זיך אן א צאל רעאקציאנערע עלעמענטן, וואס געפינען איצט זייער ממשות'דיקן אויסדרוק אין דער פוילישער פאליטיק ביז היינטיקן טאג.

דער אנטי־אידישער באיקאט וואס די רעאקציאנערע פאליאקן האבן אנגעפירט אין 1906 דערפאר וואס די אידן האבן געהאלפן מיט זייערע שטימען צו דערוויילן א פוילישן סאציאליסט אין דומע, איז דאך אויך געווען א טייל פון פוילנס קאמף פאר איר אומאפהענגיקייט . . .

און פונקט אזוי האט זיך דער ציוניזם אנגעשטעקט מיט רעאקציאנערע עלעמענטן, וואס האבן ניט קיין שום שייכות צום עצם געדאנק פונ'ם ציוניזם, וואס איז דורכאויס פראגרעסיוו.

* * *

די פראגרעסיווע וועלט האט זיך ניט אפגעזאגט פון דער באפרייאונג פון פוילן דערפאר, וואס דער פרייהייטס געדאנק איז פאראומרייניקט געווארן פון רעאקציאנערע עלעמענטן.

זי זאגט זיך אויך ניט אפ פון צו שטיצן דעם ציוניזם, דערפאר וואס ער איז געווארן אויף דער אידישער גאס דער טרעגער פון גאר געוויסע אנטי־פראגרעסיווע אידייען, וואס ער לייקנט אין א גרויסער מאס דאס אידישע גלות־לעבן, וואס ער באציט זיך מיט פאראכטונג צו דער פאלקס־שפראך, וואס ער שטייט אפט אין וועג פון קאנסטרוקטיווער ארבעט אין די גלות־לענדער, סיי דירעקט און סיי אומדירעקט, אפשוואכנדיק די הענט פון די וואס שטרייבן אן זייערע כחות אויף דער ארבעט. — און א. וו.

* * *

איך פארשטיי גאנץ גוט, וואס געוויסע פראגרעסיווע עלעמענטן אויף דער אידישער גאס אטאקירן דאס וואס זיי אנערקענען ווי רעאקציאנערע טענדענצן אין ציוניזם.

איך פארשטיי אויך, אז א סך גלויבן ניט אין דער מעגלאכקייט צו פארווירקלאכן דעם ציוניזם אין דעם גרעסערן פארנעם, און קאנען אזוי אויסזעצן קעגן זיינע פרעטענזיעס.

ווען די ציוניסטישע קעגנער אויף דער אידישער גאס באזירן אבער זייער קעגנערשאפט אויף זייער מיטגעפיל צו די אראבער, דערפיל איך דערינען א רעאקציאנערע שטעלונג:

דאס איז שוין א קאמף קעגן דעם וואס איז פראגרעסיוו אינ'ם ציוניזם.

[illegible]

"איך בין א איד מיט א אידיש הארץ, און ניט דאס וואס די וועלט דיינקט וועגן מיר", -- האט רעווינסקי געשריבן צו זיין גייסטיקן ראטגעבער א פאר טעג פאר הינריכטונג

אין זיין דירנדן בריוו צו ר' מ. קאליף, פון רעדזשיינע, געשריבן אין א שלעכט אידיש, האט ער אים געדאנקט פאר זיין מיטלייד און האט געבעטן נאך פאר זיינע אומגליקלעכע עלטערן און פאר "עם ישראל"

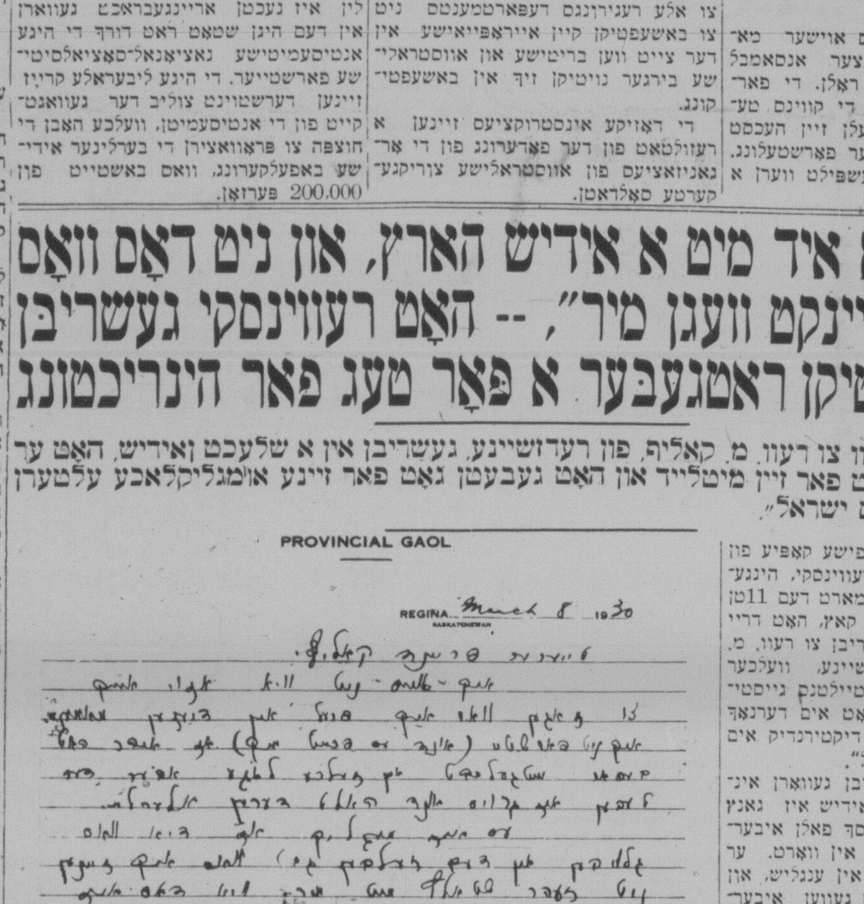

דאס איז א פאטאגראפישע קאפיע פון א בריוו וואס הערמאן רעווינסקי, הינגעריכטעט אין רעדזשיינע מארט 11־טן פאר'ן מארד פון דייוויד קאץ, האט [...] טעג פאר זיין טויט געשריבן צו [...] קאליף, שוחט פון רעדזשיינע, [...] איז געוועזן דעם פאראורטיילטנ[...] קער ראטגעבער און האט אים [...] באגלייט צו דער תליה, דיקטיר[...] זיין לעצטן "שמע ישראל".

דער בריוו איז געשריבן געוו[...] טעליגענט, כאטש דאס אידיש א[...] שלעכט און איז אין א סך פאלן [...] זעצט פון ענגליש ווארט אין וו[...] האט קאנטיק געטראכט אין ענג[...] עס איז אים ניט לייכט געוועזן [...] צוגעבן זיינע געדאנקען אין אידי[...] דער בריוו, אביסל אויסגעבעסע[...] ענט זיך:

"פראווינציעלער געפענגניש, [...] נע, סאסק., מארט 8טן, 1930.

"טייערער פריינט קאליף:

"איך וויים ניט ווי אזוי איי[...] וואס איך פיל אין דעם מאמענט [...]

[illegible]

אקציאנס קאמיטעט ווארפט דורך מיט איבערוועגנדיקער מערהייט רעוויזיאניסטישן קאנגרעס פארשלאג

לאנדאן, מארט 20 (איטא). — דער אקציאנס קאמיטעט האט לעצטן אוונט, נאך אן איבעררייס צוליב באלפורס טויט, באנייט די פאליטישע דעבאטע.

דער פארשלאג פון די רעוויזיאניסטן, אז אן עקסטרא־ארדינארער קאנגרעס זאל פארופן ווערן אויף קומענדיקן סעפטעמבער, און אז א פאליטישע קאמיסיע [...]

[...] צו דער אפאזיציע, כדי צו פארזיכערן די איינהייט פונ'ם ציוניסטישן פראנט.

מאיר גראסמאן, רעוויזיאניסטישער פירער, האט געזאגט, אז די עקזעקוטיווע האט געדארפט רעזיגנירן ווי א דעמאנסטראציע פאר דער וועלט קעגן דער פאלעסטינער אדמיניסטראציע, אדער פאראייניקן זיך מיט דער אפאזיציע פאר אן [...]

[illegible]

אינטערעסאנטע אידישע פאסירונגען אין ווין

(ספּעצ. פאר "דאס אידישע ווארט")
פון מ. א טענענבלאט

THE ISRAELITE PRESS
of Western Canada.
The only Jewish Newspaper
דאָס אידישע וואָרט
Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year.
Est. 1910 Phones: 55 409—52 213
Winnipeg Manitoba

רעליגיע און פאליטיק

אין דער אָפּשטימונג אין הויז אין אָטאַווא איבער וואודסוואָירטס גט-ביל פאר אָנטעריאָ, זיינען צעפאַלן געוואָרן די פאַרטיי ליניעס. ווי צווישן די שטיצער פונ'ם ביל, אזוי אויך צווישן זיינע קעגנער, זיינען געווען סיי ליבעראַלן, און סיי קאָנסערוואַטיוון. בעת פּרעמיער קינג און דער פירער פון דער אָפּאָזיציע, מר. בענעט, זיינען געווען פאר דעם ביל, זיינען אנדערע מיניסטאָרן און פאַרטיי פירער פון ביידע צדדים געווען קעגן אים. דער ספּיקער פון הויז, מר. לעמיא, האָט געשטימט קעגן אים. ווען עס האָט אויסגעזען צו זיין א "רעמי" אין דער אָפּשטימונג.

ווען דעפּוטאַט אוירווין, פון וועטאַסקיווין, אלבערטא, האָט די טעג פאָרגעשלאָגן, אז דער ביל זאָל צוריק אוועקגעשטעלט ווערן אויפ'ן סדר-היום ("אָרדער פּייפּער"), — א פאָרשלאַג וואָס איז דאָס מאָל אָנגענומען געוואָרן מיט א מערהייט פון 104 שטימען צו 87, — זיינען פאַרטיי ליניעס ווידער צעפאַלן געוואָרן, און ליבעראַלן און קאָנסערוואַטיוון האָבן געשטימט צוזאַמען אויף ביידע זייטן.

אָבער דאָ האָט זיך דערווייל אויסגעטיילט אן אנדער ליניע, וועלכע האָט זיך אפשר ניט אזוי קלאָר ארויסגעזען ביי דער אָפּשטימונג לעצטע וואָך, ווען דער ביל איז נידערגעשטימט געוואָרן. די ליניע איז געווען א ר ע ל י ג י ע ז ע.

קעגן דעם פאָרשלאַג האָבן געשטימט אלע ליבעראַלן פון קוועבעק, דאָס הייסט, פראַנצויזן און קאַטאָליקן. מיט זיי האָבן געשטימט א צען קאָנסערוואַטיוון פון אָנטעריאָ און קוועבעק און עטלאכע מיטגלידער פון די מערב פראָווינצן. מיר ווייסן ניט, צו וועלכער רעליגיע די דאָזיקע באַלאַנגען, אָבער מיר האָבן אורזאַכן חושד צו זיין, אז צווישן זיי זיינען דאָ אויך קאַטאָליקן, אויב ניט זיי אלע זיינען מיטגלידער פון דער קאַטוילישער קירך.

דאָס מיינט אייגנטלאך, אז די קאַנאַדער קאַטאָליקן זוכן דורכצוּוואַרפן יעדן פאַרזוך צו סאַנקציאָנירן אויף וועלכן ס'איז אופן א געהעריקע גט פּראָצעדורע, ווייל די קאַטוילישע קירך איז קעגן גט'ן בכלל.

עס זיינען אונז שטענדיק דערווידער די קלענישע אטאַקעס אויף די קאַטאָליקן. מיר ווייסן, וויפל היפּאָקריטסטוואָ עס ליגט אין זיי. אויב די קלעניקעס פירן אן א קאַמף קעגן דעם איינפלוס פון דער קאַטוילישער קירך, טוען זיי עס ניט ווייל זיי זיינען קעגן קירכלאַכן איינפלוס בכלל, נאָר ווייל זיי זיינען פאר דעם אויסשליסלאַכן איינפלוס פון דער פּראָטעסטאַנטישער קירך.

מיר זיינען אָבער קעגן וועלכן ס'איז איינפלוס פון וואָסער קירך דאָס זאָל ניט זיין אויף דער געזעצגעבונג פון לאַנד. די קירכן האָבן דאָ די פולע פרייהייט צו פּראָפּאַגאַנדירן זייערע אידייען, און, אויב זיי קאָנען ניט אָנהאַלטן זייער איינפלוס אויף זייער אָנהייגערשאַפט מיט'ן גוטן ווילן פון די לעצטע, הייסט עס ניט, אז די מלוכה איז מחויב צו שאַפן געזעצן פאר זיי און ארויפצוּווינגען זייערע מיינונגען אויפ'ן עולם.

מיר מוזן דערפאַר שטאַרק אויסזעצן קעגן די סאָלידע קאַטוילישע שטימען וואָס זוכן דורכצוּוואַרפן דעם גט ביל, פּונקט ווי מיר זעצן אויס קעגן די "בלויע געזעצן" וואָס די פּראָטעסטאַנטישע קירך צווינגט אויף אונז ארויף.

אויב דער רעליגיעזער געוויסן פון די קאַטוילישע דעפּוטאַטן איז קעגן דער סאַנקציאָנירונג פון גט'ן, וואָלטן זיי אמבעסטן געהאַנדלט ווען זיי האַלטן זיך אינגאַנצן צוריק פון צו שטימען פאר אָדער קעגן דעם גט-ביל. צוליב וואָס זאָלן זיי זוכן ארויפצוּווינגען זייער רעליגיעזע מאָראַל אויף אנדערע, וואָס האָבן אן אנדער באַגריף פון רעליגיעזער מאָראַל? זייערע אייגענע גלויביקע קאַטאָליקן קאָנען זיי האַלטן אין די גרעניצן פון זייער אייגענער מאָראַל דורך דעם איינפלוס פון זייער קירך. אויב זייער קירך פעלט דער אייגענער איינפלוס, דאַן איז עס א סימן, אז זי פאַרדינט אים ניט.

אין א לאַנד פון אזויפיל פאַרשיידענע רעליגיעס און גלויבנס, איז עס זייער א געפערלאַכער ענין, ווען מען טראָגט אריין רעליגיע אין דער פּאָליטיק. די פראַנצויזישע קאַטאָליקן האָבן געדאַרפט זיין באַזונדערס פאָרזיכטיק אין דעם ענין, ווייל זיי זיינען אין א מינדערהייט אין לאַנד.

דעפּוטאַט קאַהאַן (א קאַטאָליק) איז אָבער געווען דער איינציקער וואָס האָט עס איינגעזען, און ער האָט געוואָרנט די דעפּוטאַטן פון קוועבעק בעסער ניט צו מישן זיך אין אן ענין וואָס האָט צו טאָן מיט אָנטעריאָ, ווייל דאָס קאָן פירן צו דעם, אז אָנטעריאָ זאָל זיך מישן אין די קוועבעקער ענינים. די קוועבעקער דעפּוטאַטן זיינען אָבער ניט באַווירקט געוואָרן פון זיינע ארגומענטן, און האָבן אזוי אליין געשטיצט א געפערלאַכן פּרעצעדענט פון אריינמישן רעליגיע אין פּאָליטיק.

לאָרד באַלפור

מיט'ן טויט פון לאָרד באַלפור האָט די בריטישע אימפּעריע פאַרלאָרן איינעם פון אירע אָנגעזעענסטע שטאַטסלייט און נאָבלסטע פּערזענלאַכקייטן, און דאָס אידישע פאָלק האָט אין אים פאַרלאָרן איינעם פון זיינע איבערגעבנסטע און אויפריכטיקסטע פריינט.

אין דער בריטישער פּאָליטיק האָט דער פאַרשטאָרבענער לאָרד באַלפור געשפּילט א גרויסע ראָל פאר צענדליקער יאָרן. ניט איין מאָל האָט ער פאַרנומען מיניסטאָרן עמטער אין בריטישע קאַבינעטן. סיי אין דער רעגירונג און סיי אויסער איר, איז זיין וואָרט שטענדיק געווען וואָגיק, און צו אים האָבן זיך באַצויגן מיט דער גרעסטער אכטונג סיי אָנהייגער, און סיי קעגנער.

אין דער אידישער געשיכטע האָט ער פאַראייביקט זיין נאָמען מיט דער "באַלפור דעקלאַראַציע", וואָס האָט דערוועקט אזויפיל האָפענונגען און ארויסגערופן אזויפיל שאַפונגס כחות ביים אידישן פאָלק. די דאָזיקע דעקלאַראַציע איז געקומען אין א מאָמענט פון חורבן און יאוש אינ'ם אידישן לעבן, און האָט ווי א זונען-שטאַרל דורכגעשפּאַלטן די געדיכטע פינסטערע וואָלקנס וואָס זיינען דאַן געהאַנגען איבער דעם אידישן פאָלק. דערמיט אליין האָט זי שוין דערפילט א גרויסע היסטאָרישע מיסיע, ווען זי האָט אפילו ניט דערפילט אלע האָפענונגען וואָס זיינען אויף איר געלייגט געוואָרן.

לאָרד באַלפור איז שטענדיק געווען און איז ביז זיין טויט פאַרבליבן אן אויפריכטיקער פריינט פונ'ם אידישן פאָלק און פון זיין ווידערגעבורט. אפילו אין די לעצטע יאָרן פון זיין לעבן, ווען ער האָט צוליב זיין פיזישער שוואַכקייט געמוזט אויפגעבן זיינע פּאָליטישע טעטיקייטן, האָט ער נאָך געפונען כחות צו לאָזן הערן זיין שטימע אין פראַגעס וואָס האָבן געהאַט א שייכות צו דער פאַרווירקלאַכונג פונ'ם אידישן חלום אין ארץ-ישראל.

לאָרד באַלפור איז ניט געווען בלויז א שטאַטסמאַן און א פּאָליטיקער, נאָר ער איז אויך געווען א פילאָזאָף און א טיפער דיינקער. אויך אויף אָט דעם געביט האָט ער ניט פאַרפעלט צו זאָגן א גוט וואָרט פאר דעם אידישן פאָלק און זיינע גייסטיקע אייגנשאַפטן.

דאָס אידישע פאָלק איבער גאָר דער וועלט וועט טיילן דעם טרויער פון דער בריטישער אימפּעריע אויף דעם שווערן פאַרלוסט. דער אידישער פאַרלוסט איז דאָ נאָך פיל גרעסער. ווי דער בריטישער: גרויס בריטאַניע האָט נאָך א סך גרויסע שטאַטסלייט, אָבער דאָס אידישע פאָלק האָט אזוי ווייניק אויפריכטיקע פריינט פון באַלפורס טיפּ...

די כוזרים - א פאַרצייטיקע אידישע מלוכה פון גרים אין דרום-מזרח רוסלאנד

פון ש. גרינבלוי

דאס בעסטע

ווייל עס איז געטריקנט אין א פאן

Robin Hood Rapid Oats

ראבין הוד ראפיד אוטס

ווען איר וועט איינמאל פארזוכן דעם "פאן-געטרי-קענטן" טעם פון ראבין הוד אוטס, וועט איר קיינ-מאל ניט זיין צופרידן מיט קיין אנדערע.

אין שטראם פון לעבן

שפאנענדער ראמאן פון דעם אידישן לעבן אין אמעריקע
פון דר. ל. כ-ן

(פארזעצונג קומט)

— גאט מיינער, אמאל, דאכט זיך, האב איך גערעדט אזוי שיין ! איך וואלט אים אזוי ליכט צעקלאפט ! וואו איז דאס אהינגעקומען ?

שפעטער האט רובינטשיק דערלאנגט ראבי בערנשטיינ'ען די טשעקס פאר דער רעליף. ראבי בערנשטיין האט זיי באדאנקט אין דעם נאמען פון די הונגעריקע אידישע קינדער פון פוילן און אוקראינע, און דערביי האט, ער איבערגעגעבן א באריכט, וואס איז לעצטנס אנגעקומען פון דארט וועגן פאגראמען און הונגער. און ווען ער האט דעם דאזיקן באריכט איבערגעגעבן, איז די לופט אינם צימער אנגעפילט געווארן מיט שרעק און דער גאנצער גהינום פון דעם דארטיקן לעבן האט פאר זייערע אלעמענס אויגן גע-שוועבט. אסתר האט שטיל געווישט די אויגן. שאסקע האט געקרעכצט אויפ'ן קול. ביי רובינטשיק'ן האבן זיך געקיי-קעלט טרערן איבער די באקן און נאכ-אנאנד האט ער געווישט די וואנצן און נעצויגן מיט דער נאז. עני האט יעדע ווייַ-לע אויפגעשוידערט און ראבינס האט גע-קוקט אויפגערעגט.

ראבי ברענשטיין האט ניט געוואלט זיי איבערלאזן אין דער דאזיקער שטימונג, האט ער, איידער ער איז אוועק, זיי דערציילט א פאר אנעקדאטן, פון וועלכע זיי אלע האבן זיך ביי די זייטן געהאלטן פאר געלעכטער. און ווען ער איז אוועק, איז די שטימונג דארט געווען זייער א פריילאכע.

רובינטשיק האט זיך דאן אנגערופן צו ראבינס'ן :

— נו, ווי געפעלט ער דיר ?

— אן אינטערעסאנטער מענש, און, ווי עס שיינט, זייער א גוטער רעדנער.

— און איך האב געמיינט, אז דו וועסט אים אויך ווייזן וואס דו קאנסט — האט רובינשטיק ווידער געזאגט — דו האסט דאך אמאל געהאט אזא טריף צינגעלע . . .

ראבינס האט זיך צעלאכט :

— פארלארן . . . ניטא . . . שטום...

און ער האט צוגעלייגט שטיל :

— יא, אמאל האב איך ניט שלעכט גערעדט. איצט קאן איך ניט . . .

שפעטער, ווען ער איז געלעגן אויף זיין בעט, האט ער מיט בייגקעניש זיך גע-פרעגט : וואו איז זיין אמאליקער פייער ? וואו איז זיין אמאליקע שפראך, וואס האט מיט פונקען געשפריצט ? וואו זיינען די אמאליקע געדאנקען זיינע, ווי בליצן ? ער האט געוואוסט, אז ער איז ניט דער אמאליקער, אבער אזוי ארים-געטרוקנט, ווי ער האט זיך היינט ביי-נאכט דערפילט, האט ער פריער קיינמאל ניט גערעכנט, אז ער איז. — וואו איז דאס אלעס אהינגעקומען ? און ער האט זיך כמעט מיט פארצווייפלונג געענט-פערט :

— אויסגעלאשן, אין אש זיך פארוואנ-דעלט, גייסטיק טויט ! . . .

דאן איז ער מיט אמאל אויף זיך בייז געווארן :

— צום טייוול, פון וואס טראכט איך ? נו, בין איך ניט קיין רעדנער ! בין איך ניט קיין פלוידער זאק !

אין דער אייגענער צייט האט אין טיפן ווינקל פון זיין נשמה די בייגקעניש זיך געקארטשעט און אומעט ארויסגעהויכט...

זיינע געדאנקען האבן שוין ניט גע-רוט, און ער האט גענומען טראכטן פון יענער צייט, וואס איז שוין מיט טונקל-קייט געווען פארצויגן, אנגעשטריינגט זיין זכרון, כדי דורך דער דאזיקער טונ-קעלקייט ארויסצורופן אמאליקע בילדער, און, ווי א שטערן אויף א שווארצן הי-מעל, האט זיין אמאליקע ליבע פאר אים דערנאך ארויסגעטראטן, אזוי ווי דורך א וואלקן זיך דורכגעשלאגן . . .

און שפעטער, גאנץ אומבאמערקט פאר אים אליין, האבן די געדאנקען זיינע זיך פלוצלונג אפגעשטעלט אויף עני'ן, און צום ערשטן מאל האט ער זיך איצט אריינגעטראכט אין זיינע געפילן צו איר און זיי פארגליכן מיט די, וואס ער האט אמאל געהאט צו יענער, וועלכע האט דארט געשוועבט אין דער טונקעלער פאר-גאנגענהייט, און ער האט ווידער זיך געמוזט זאגן :

— ניט דאס, ניט דאס ! . . . ניין, דאס איז ניט יענע ליבע, וואו ? ! . . . יענע האט פאר'שיכור'ט . . . די רגע אן יענער איז געווען א שעה, און די שעה מיט יענער איז געווען ווייניקער פון א רגע . . . צו עני'ן פילט ער בלויז פריינט-שאפט. זי איז אים טייער, אמת . . . ער ווייסט, אז קיין בעסערע פרוי פון איר האט ער ניט געקאנט פארלאנגען. ער ווייסט, אז ער וועט מיט איר גליקלאך זיין ; אבער ניט פאר'שיכור'ט גליקלאך... זי וועט אים קיינמאל ניט בארוישן, ווי שטארקער וויין, ווי יענע האט אים בא-רוישט . . . געוויס, איז ניט עני א י ן דעם שולדיק . . . ווען ער וואלט אפילו געטראפן איצט די אמאליקע, וואלט ער אויך ניט אויפגעפלאמט מיט דעם אמא-ליקן פייער . . . עס איז ניטא אין אים, אויסגעלאשן, פארלאשן . . .

פארטאג איז ער איינגעשלאפן . . .

**

אין עטלאכע טעג ארום האבן אלע בא-קאנטע פון רובינטשיק'ן און עני'ן גע-וואוסט, אז אין ענין' האט זיך פארליבט א גרויסן מיליאנער פון ניו-ארלינס און באלד וועט זיין זייער פארלאבונג. מיס-טער כאווקין האט באזוכט רובינטשיק'ס און אויף שפאס האט ער פארלאנגט ש-כנות - געלט. — ווען ער וואלט ניט צוזאמענגעפירט רובינטשיק'ן מיט רא-בינס'ן, וואלט דער שידוך ניט געווען — האט ער געלאכט. זיין טאכטער, עלענאר, א בלאנדע מיידל מיט בלויע אויגן און א פארריסן, לאבנדיק נעזל, רוטי'ס חבר'טע, איז אויך געקומען מיט איר פאטער צו רובינטשיק'ן אין הויז, ווייל זי האט זיך פאראינטערעסירט צו זען, ווי קוקט אויס דער פארליבטער מיליאנער. און דערנאך, ווען זי האט זיך מיט איר פא-טער פארלאזן רובינטשיק'ס הויז און זיך אריינגעזעצט אין איר פאטער'ס מאשין, האט זי זיך אנגערופן מיט א שמייכל :

— פאפא, ווער איז עלטער, דו אדער ער ? . . .

— ווער ? — האט כאווקין געפרעגט.

— איך מיין דער פארליבטער מיליא-נער, אדער דו ? . . .

כאווקין האט אבער געענטפערט :

— איך פארגין אים ניט דעם שידוך, אט דעם משוגענעם רובינטשיק'ן !

און זעלטן ווער פון זיינע באקאנטע הא-בן אים דעם שידוך פארגונען. ווייל ער, רובינטשיק, האט אזוי פיל וואונדער ווע-גן ראבינס'ן אנגעדערציילט. יעדן ט א ג האט ער דעם חתן צוגעווארפן א פאר מי-ליאנען, און דאס פארמעגן פון ראבינס'ן איז ביסלאכווייז אויסגעוואוקסן אין אין צענדליקער מיליאנען . . .

אגב האט רובינטשיק אליין געגלויבט אין דעם וואס ער האט געזאגט. ניט ווייסנדיק געגוי ווי רייך ראבינס איז — ווייל וויפיל מאל ער האט ניט געפרעגט ביי ראבינס'ן וועגן דעם, האט יענער זיך תמיד ארויסגעדרייט פון צו ענטפערן אים אויף דעם.

די באקאנטע מיידלאך האבן אויך עני'ן מקנא געווען. אמת, צווישן זיך האבן זיי גערעדט : אן אלטער בחור איז ניט אזא גליק ; אבער אין הארצן האט כמעט יעדע פון זיי אומגעפער געטראכט : "א ביסל א גליק. אזא שיינער דזשענטל-מאן. נו, איז ער אביסל עלטער, דער-פאר אבער א מיליאנער און זי וועט לע-בען א גוטן טאג".

(פארזעצונג קומט)

ווי איך האב באגלייט רעווינסקין צום טויט

א בריוו פון רעוו. מ. קאליף, רעדזשיינע

ווערטער רעדאקטאר פון ד. א. וו. :—

איך שיק אייך דא ביילינגנד א בריוו, וואס ה. ש. רעווינסקי האט מיר איבערגע-געבן אין זיין לעצטן מאמענט פאר זיין הינריכטונג. אויב איר ווילט דאס דרוקן אין אייער ווערטער צייטונג קענט איר דאס טאן. יעדנפאלס בעט איך מיר אפ-שיקן דעם בריוו. *)

איך האב גענוג איבערגעלעבט פאר דער צייט פון זיין זיין אין רעדזשיינער טורמע ביז דער לעצטער רגע . . . איך ווייס ניט פארוואס גאט האט מיך אזוי געשטראפט, אז אויף מיר איז געפאלן דער גורל צו זיין "ערבי" און צו זאגן וידוי מיט א מאן וועלכער איז נאך אזוי יונג, אינגאנצן 24 יאר, געזונט קערפערלאך און גייס-טיק. איך בין געווען מער צעבראכן און נידערגעשלאגן פאר אים. ער, רעווינסקי, האט נאך געזונגען פאר אונז, איך, מר. י. גארדאן, פרעזידענט פון רעדזשיינער קהלה, און מר. ש. פינסקי, פרעזידענט פון דער חברה קדישא — 15 מינוט פאר זיין הינריכטונג. איך האב מיט אים גע-דאווענט מנחה און מעריב אין זיין טויט-צעל און געזאגט מיט אים וידוי, געגעבן אים גענוג צידה לדרך . . . געזעגנט פאר אים וואס עס איז נויטיק געווען און וויפל מיינע כחות האבן מיר דערלויבט. ער האט קיין טרער ניט געלאזט ווען איך האב זיך ניט געקענט איינהאלטן פון ניט וויינען.

אן אויסערגעוויינלאך שטארקער מענש מיט שטארקע נערוון און א שטיינערנער הארץ, אלעס אזוי קאלט אויפנעמען, נאר שטענדיק איז ער געווען פול מיט האפע-נונגען, אז גאט וועט אים אויספירן און אז גאט וועט אים פארגעבן אויף זיינע זינד.

פופצן מינוט נאך צוועלף מאנטאג ביי-נאכט, זיינען אריין א סך גארדס, דער שעריף, דער הענגמען און אן אפטיילונג פון דער פאליציי. ער האט זיך מיט אלע-מען געזעגנט. אידן, איר דארפט לייגער לעבן מיט א סך יארן וואס איר האט דאס ניט בייגעוואוינט און מיר זאלן שוין אלע אזעלכעס מער ניט זעען. שטיינער פון די ווענט האבן געשריען אזוי האט זיך גע-דאכט. מען האט אים גענומען פירן צום ריכטיקן פלאץ וואס איז שוין געווען צו-געגרייט אין הויף. נאכגייענדיק און דער-זעענדיק דאס פלאץ מיט די אלע איינ-ריכטונגען האב איך געפילט אז מיינע פיס ווערן מיר אונטערגעהאקט און איך האב ווייטער ניט געקענט גיין. דעם לעצטן "שמע-ישראל", וואס איך האב אים גע-הייסן זאגן האט ער אויסגעשריען מיט אזעלכע קולות, אז עס האט געקאנט הימ-לען שפאלטן. מיר האבן זיך כמעט ווי איינגאנצן פארלארן און נאך א געשריי גאט העלף ישאה נשמתו. ת'נ'צ'ב'ה'.

איך ווייס, אז קיינער איז מיר ניט מקנא אויף דעם שטיקל ארבעט. איך בעט ביי השי"ת אז איך און אלע מיינע ברי-דער זאלן שוין אפקומען מיט מיר און מיר זאלן מער ניט בייוואוינען אזא פא-סירונג און איך זאל דאס פארגעסן, ווייל עס מוטשעט מיך. איך האף, אז השי"ת וועט מיר העלפן. איך קען אייך אזוי פיל ניט ארויסשרייבן ווייל עס איז נאך צו פריש אין מיין זכרון. עס שטעלט זיך מיר נאך פאר זיינע אויגן, און דארום וויל איך דעם בריוו צוריק לזכרון עולם.

*) דער בריוו איז פארעפנטלאכט אויף ער ערשטער זייט פון דער אויסגאבע.

קהלה באזאר אין קאלגארי גרויסער דערפאלג

דער באזאר פאראנשטאלטעט צו שא-פען פאנדן פאר דעם "קאמיוניטי צענ-טער" פון קאלגארי, איז אפגעהאלטן גע-ווארן לעצטן מיטוואך — און האט אריינ-געבראכט די גרויסע סומע פון דריי טויזנט דאלאר. דער באזאר זעלבסט איז געווען אן איינדרוקספולער און דער אל-אזאר טעמפל האט אויסגעקוקט ווי אן אמת'ר אריענטאלישער מארק.

איינער פון די שענסטע עפעקטן איז געמאכט געווארן פון די פילפארביקע עלעקטרישע לאמפן און מעבל אויסשטע-לונג — א פרייע ביישטייערונג פון די פאבריקאנטן.

א שיינע סוכה" האבן צוזאמענגע-שטעלט די אידישע "גוירל גיידס", 6טע טרופע. דא זיינען אויסגעשטעלט געווארן די פארשיידנארטיקסטע "נאוועלטיס" וואס דער עולם האט צעכאפט ווי מצה וואסער. די מיידלאך האבן אויסגעקוקט ריין און זויבער אין זייערע "גיידס יו-ניפארמס".

אן איינגארטיקע "סוכה" איז געווען דער "קארן קאב בוט" וואו מיידלאך הא-בען פארקויפט "קארן און די קאב". די סוכה איז צוציענד דעקארירט געווען מיט צוגעפאסטע דעקאראציעס.

אויך דער "פיש נעץ" האט ניט גע-פעלט. דאס האבן שוין די "יאנג דזשור-דיענס" באזארגט.

דער באזאר האט זיך פארענדיקט מיט א גרויסארטיקן פורים באנקעט וואו מער ווי 300 פערזאן האבן אנטייל גענומען, אונטער דער אויפזיכט פון דער עקזעקו-טיווע פון דער לײדיס אוקזילערי.

די אלגעמיינע קאנווינערן פונ'ם בא-זאר איז געווען מרס. נ. לויבון, מיט דער מיטהילף פון מרס. א. ה. גאלדבערג, מרס. ה. וו. בעלקין און מרס. מ. מארקוס.

די פארניטשור אפטיילונג איז געווען אונטער אויפזיכט פון ב. גראבערמאן, מ. גראבערמאן, דזש. בערקוסאן און ס. גורע-וויטש.

די "נאוועלטי בוט" קאנווינערס זיי-נען געווען א. אבראמסאן, מ. שומיא-טשער, א. בעלקין, פ. וואטערמאן, דזשע-נ יאמראנץ, טאבי קאצין און רוט לא-קאצקי.

אין דעם "קארן בוט" האבן זיך בא-טייליקט : מיס לינא דייוויס, זעלדא דיי-וויס, גאלדי הילער (עדמאנטאן), מאלי מאדערסקי, סאפי אייזנשטאט, גאלדי גאפמאן, בעקי גורעוויטש און דזשוליא סינגפילד.

"פיש פאנד" : מיס. מ. גאלדבערג, און מיס א. גאפסקי.

"לינדזשערי בוט" : מרס. מ. גען און מרס. מ. לאורענס.

"גראסערי און האם קוקינג" : מרס. ס. האנען, מ. מארקס, סי. דייווים, ל. ב. קאטשען.

"פענסי ווארק בוט" : מרס. דזש. דזש. ווייז, מרס. ס. דזשאפע, מרס. מ. מא-עראוו

"פארשיידנארטיקעס" — סוכה : מרס. ס. קראוויץ, מרס. דזש. לאקאנטסקי.

די קאנווינערן פון דעם פורים באנקעט איז געווען : מרס. דזש. בערקסאן.

די "פורים שפילער" אין פרץ אינסטיטוט

לעצטן זונטאג איז אין פרץ - אינסטי-טוט פארגעקומען דער לאנג דערווארטע-טער פורים שפיל, פאראנשטאלטעט אונ-טער דער אויפזיכט פון קאלגארי טשאפ-טער הדסה — און אונטער דער לייטונג, ווי אלע מאל, פון מרס. א. ה. גאלדבערג.

די פארשטעלונג איז געווען אין ענג-ליש, אבער פילע העברייאישע געזאנגען זיינען פון די יונגע שפילער געזונגען גע-ווארן.

אינגלאך און מיידלאך פון 11 ביז 17 יאר האבן אנטייל גענומען אין דער פאר-שטעלונג וועלכע איז דיריגירט געווארן געווארן פון מרס. ס. בערקאוו. די שוי-שפילער זיינען געווען מוריעל גאלדבערג, רוט מארקוס, דאראטי פרידמאן, סטעלא וויינער, עדיט ווייז, קארא ווייז, עני בעל, לילי נאגער, אלמא בערקאוו, אנעט בערקאוו, שארלאט מענדעלסאן, בערנארד בערקאוו, מיכאל לאכטער און דזשעקי בולשין.

סאסקאטשעוואנער פארלאמענט נעמט אן בודזשעט פון פינף מיליאן דאלאר

אויף דער זיצונג פון לעצטער וואך האט די "לעדזשיסלייטיוו אסעמבלי" (פראווינ-ציעלער פארלאמענט) אנגענומען דעם בודזשעט פון דער רעגירונג פאר פארשיי-דענע אדמיניסטראטיווע אפטיילונגען, וואס דערגרייכט א סך-הכל פון 5,000,000 דאלאר.

די גרעסטע סומע, צוויי מיליאן, הונ-דערט און דרייסיק טויזנט דאלאר איז בא-שטימט געווארן פאר "הייוועיס" (לאנד וועגן) און בריקן.

פרעמיער ענדערסאן, ווי מיניסטער פון דערציאונג האט אויך געפאדערט א גרע-סערע סומע געלט פאר די שולן און אנדע-רע דערציאונגס אנשטאלטן — דערפאר וואס די צאל לער-קינדער איז געוואקסן און מערערע קינדער פון עקס סאלדאטן דארפן אונטערשטיצט און אויפגעהאלטן ווערן. $159,200 איז באשטימט געווארן פאר דער אונטערשטיצונג פון די "סאס-קאטשעוואן קאאפעריטיוו קרימעריס". און $67,500 פאר קרימינעלע אונטערזו-כונגען. אין זיין דערקלערונג וועגן דער סומע, האט האנ. מ. א. מעקפערסאן, אטארני דזשענעראל, געזאגט אז די אויס-צאלונגען פאר די דאזיקע צוועקן זיינען געווען אויסערגעוויינלאך גרויס. די עדות אינ'ם רעווינסקי פראצעס אליין האט אפ-געקאסט דער רעגירונג $11,000.

—(::)—

ווערט ארעסטירט פאר אפשרעקן מתפללים אין קירך

דעניס מאקסטער, א יונגערמאן ארום 17 יאר אלט, האט געהאט א ווילדן איינ-פאל. ער איז זונטאג אוונט אריין אין דער "האלי ראזערי קאטידראל", ווען א גרויסע צאל מתפללים זיינען דארט געווען פאר-זאמלט לכבוד א "לענטן" מיסיע.

אין דער צייט וואס דער גלח האט גע-פריידיקט, איז א פיגור, אנגעטאן אין ווייסן, פלוצלונג ארוים פון א זייטיקער טיר און מיט אויפגעהויבענע הענט ווי די כהנים ביים דוכענען איז די פיגור, מיט לאנגזאמע טריט, צוגעגאנגען צום בעלע-מער און דארט געשטאנען און שטיל "גע-בענשט" דעם עולם . . .

די מתפללים האבן זיך דערשראקן. איין פרוי האט גע'חלש'ט. דער גלח, רעוו. פא-טער מעקאן, פון עדמאנטאן, האט זיין רעדע אונטערבראכן. אן אנדער גלח און פארשיידענע יונגעלייט זיינען אונטער-געשפרונגען און געוואלט די "דערשיינונג" ארונטערשלעפן . . . אבער די "דערשיי-נונג" איז אליין, פרייוויליק ארונטער . . .

די פאליציי איז געקומען און אים ארעס-טירט. ער זאגט אז ער איז נאר וואס ארי-בערגעקומען פון ענגלאנד און אז זיין אמ-ביציע איז אלעמאל געווען צו ווערן א פריידיקער.

—(::)—

"פיוריטי דיירי" פארקויפט

די "דיירי קארפארישאן אף קאנאדע" אנאנסירט אז זיי האבן אפגעקויפט נאך פאבריקן אין רעדזשיינע און וויניפעג און האלט ביים איבערנעמען נאך אנדערע פאבריקן פון מילך פראדוקטן אין אנטע-ריא.

מיט די לעצטע איבערגענומענע פאב-ריקן דערגרייכט דער קאפיטאל פון דער קארפאראציע ביז $7,000,000 און איר צוועק איז צו זיין פארטראטן אין אלע פראווינצן איבער גאנץ קאנאדע.

די איבערגענומענע פירמעס זיינען : די פיוריטי דיירי קא., פון רעדזשיינע, און די פיוריטי אייז קרים קאמפאני פון וויניפעג.

ארמי און נייווי סטאר בא-גנב'עט

$200 זיינען גע'גנב'עט געווארן פון די ארמי און נייווי דעפארטמענט סטאר, קאר. אילעווענט עווע., און בראד סט., לעצטן שבת אוונט.

לואיס לאזארוס, מענעדזשער פון דער סטאר האט באריכטעט צו דער פאליציי, אז ער האט אנטדעקט די גנב'ע זונטאג נאכמיטאג, ווען אריינגייענדיק אין סטאר האט ער געפונען, אז דריי פון די זעקס קעש רעדזשיסטערס זיינען צעשעדיקט געווארן.

די כוזרים — א פארציי-טיקע אידישע מלוכה

(שלוס פון זייט 2)

געשיכטע. וואס עס איז געווען די סיבה פון זייער אונטערגאנג איז ניט קלאר. עס שיינט אז עס איז געשעען מיט די כוז-רים וואס עס איז געשעען מיט מאנכע אנדערע גרויסע נאציאנען, ווען זיי זיינען געווארן גרוים און מעכטיק, האבן פאר-לארן זייער קריגערישן גייסט און האבן זיך אפגעגעבן מיט האנדל און אינדוסט-ריע. די כוזרישע ארמייען זיינען אין די לעצטע צייטן פון זייער עקזיסטענץ בא-שטאנען מייסטן פון גע-דונגענע פרעמדע טרופן, וועלכע האבן ניט געהאט קיין אינטערעס צו קעמפן פאר'ן לאנד ווי בלויז פאר געצאלט. זייער ליבעראלער גייסט, וואס האט זיי געמאכט צו געבן פולע פרייהייט צו זייערע באזיגטע פעל-קער, האט ווארשיינלאך אויך פיל מיט-געבראכט צו זייער אונטערגאנג. די וואר-סאלן האבן סוף - כל - סוף זיך אנגע-שלאסן מיט זייערע אויסערלאכע שונאים, די רוסן און די גריכן. ווער ווייסט ווי די געשיכטע וואלט היינט אויסגעזעען ווען די כוזישע אימפעריע וואלט געבליבן עק-זיסטירן !

קאלגארי

ווען איר זייט אין
קאלגארי
עסט גוטע היימישע מאלצייטן אין
MALKIN'S KOSHER RESTAURANT
216-8TH AVE., EAST

SMITH BATTERiES
בעטעריס געטשארדזשד און פארריכט
מיר קומען נאך דעם און מיר
דעליווערן עס פריי
Phone M6238
407 Centre St. Calgary

באלויכטונג פיקסטשורס און עלעקטריק ווייערינג

דער פיינסטער אויסוואל אין קאלגארי
BEARD ELECTRIC CO. LTD.
802-1st St., West, Calgary

ברוסטערס טעקסי
פאליסער האטעל
פעקארדס סעדאנס
ספעציעלע קארס פאר חתונות
טעגלאכע באס סערוויס פון קאלגארי צו בענף, אנפאנגענדיק דעם 15טן מאי.
טעגלאכע באס סערוויס, פון קאלגארי צו וואטערטאן לעיק, אנפאנגענדיק דעם 5טן יוני.
טעלעפאנס
M 9988 and M 9888
Brewster Transport Co.
LIMITED

* לייענט "דאס אידישע ווארט", אייער *
* איינציגע ציימונג, נעדרוקט אין אונ- *
* זער איינגענער שפראך, פאר אונזערע *
* איינציגע אינטערעסן פארשפרייט אין *
* אלע אידישע היימען פון וויניפעג און *
* מערב קאנאדע. *

OUR OWN BRAND
(אאור און ברענד)
פוטער
ריכטיקע צופרידנהייט מיט יעדן פונט
CENTRAL CREAMERIES LTD.
CALGARY

אינטערנעשאנאל מאטאר טראקס

פאר שנעלער עקאנאמישער איבערפירונג

אט איז אן אינטערנעשאנאל מאטאר טראק געבויט פאר שנעלער, נידע-ריקער-קאסט באדינונג אין יעדן סארט ביזנעס. די ברייטע פארשיידנארטיג-קייט פון ווהילבייסעס און צוזאמענהאנג סיי מיט די פיר אדער זעקס-צילינ-דער אינדזשינס נוצבאר אויף גרויסע מארעלן דערלויבן דעם אויסוואל פון דעם פינקטלאכן טראק צו זיין פאסנד פאר יעדער שווערער ארבעט. אינטער-נעשאנאל האט קראפט און ספיד פאר יעדער פאדערונג און גיט ראיעלע בא-דינונג איבער לאנגע פעריאדן צו אן אויסערגעוויינלאך נידעריקן קאסט פון אפערירונג און אנהאלטונג.

אייערע נאכפראגעס פאר אינפארמאציע וועלן פינקטלאך אטענדעט ווערן- אן פארפליכטונגען פון אייער זייט.

INTERNATIONAL HARVESTER CO.
OF CANADA LTD.
221-235—10TH AVE. W. CALGARY, ALTA.

רעדזשיינע

JOLLY'S CASH DRUG STORE
דיספענסינג כעמיסטן
טעלעפאנס 23 833 — 23 666
Cor. Rose St. & 11th Ave., Regina
העדקווארטערס פאר
טראססעס, אבדאמינאל סופארטס, עלאסטיק ענקלעטס, ני קעפס, זאקן פונע ליין פון ראבער גודס, אויך סערומס און וואקסינס.
300,000 פרעסקריפשאנס זיינען אויס-געפילט געווארן ביי אונז. פארוואס ניט האבן צוטרוי צו אונז מיט אייערע ?
דעוועלאפינג און פרינטינג
24-שטונדן באדינונג

איר וועט זיין צופרידן מיט די שניי ווייסע געוואשענע וועש וואס מיר מא-כען. פליז רופט אונז אפ.
INDEPENDENT LAUNDRY LTD.
2075 Broad St., Regina
E. L. SLADE, Mgr.
Phones 7055 & 4422,

פוירניטשור מאווינג און סטארעדזש
פול קאר דיסטריביוטארן
קארטעדזש אידזשענסים, סי. פי. און סי. ען. אייזנבאנען
קוילן הענדלער
טעלעפאן 93 041
REGiNA CARTAGE & STORAGE LIMITED

אידישע העלדן

שפאנענדער ראמאן פונ'ם אידישן לעבן אין דער צייט פון דער גרויסער מלחמה

פון י. נ.

(פארטזעצונג)

— וואס מיינט איר, פאפ אגאפאן, — האט ער געפרעגט, — מענשלאכע פרייהייט? איך וויים ניט וואס איר מיינט.

— איך בין געקומען בעטן אייער איינפלוס פאר אן אומגליקלאכן געפאנגענעם. איך ווייס אז איר האט א ברייטע דעה ביי נאטשאלסטווא, איר וועט ווועט עס לייכט קאנען טאן.

דער רייכער פראצענטניק האט זיך געפילט שטארק געשמייכלט וואס פאטער אגאפאן גלויבט אין זיין איינפלוס. עס האט אין אים דערוואכט דער שטאלץ פון דעם פארהאסטן גביר, וועלכער וויל ווייזן, אז ער איז בארייט צו טאן א טובה, כאטש מען האלט אים פאר א שלעכטען.

— א געפאנגענער? — האט פאמא איליטש א ברום געטאן, — צו העלפן א געפאנגענעם צו ווערן פריי! פארוואס ניט פאטער אגאפאן? איך בין אלע מאל גרייט צו העלפן אן אומגליקלאכן. איך וועל אים באפרייען, אויב איר פארלאנגט עס.

— איר מיט אזא טאן, אזוי ווי איר וואלט זיין זיכער, אז איר קאנט דאס דורכפירן, — האט פאטער אגאפאן געזאגט, — פארגעסט ניט אז דאס היינגט ניט אפ נאר אין אייך אליין, מען מוז זיך ווענדן צו נאטשאלסטווא.

פאמא איליטש האט זיך גראב פארנאנדערגעלאכט.

— עך, וואס מיר נאטשאלסטווא? — האט ער געענטפערט מיט פאראכטונג, — איך האב די נאטשאלסטווא ביי מיר אין די קעשענעס.

— הם... — האט פאטער אגאפאן געברומט, — די קריגס געפאנגענע געפינען זיך אונטער א מיליטערישן קאמענדאנט, מען וועט דארפן די רעקאמענדאציע פון דעם גובערנאטאר, און דער וויאטקער גובערנאטאר, לויט ווי איך האב געהערט איז זייער א שלעכטער מענש. און ער וועט זיכער גארניט וועלן טאן.

— לאז ער נאר פרובירן, — האט פאמא איליטש אויסגערופן אויפגערעגט, א זעץ טוענדיק מיט'ן פויסט אין טיש, איך וועל אים אראפזעצן פון ז י י ן אמט! איך וועל אים אליין אוועקשיקן קיין סיביר! איך האב וועקסלען! ער וועט מיר געדיינקען!

פאטער אגאפאן האט אים גערולדיק אויסגעהערט און האט נאר טרויעריק געשאקלט מיט'ן קאפ אויף דער רוסישער נאטשאלסטווא, וועלכע געפינען זיך אין דער מאכט פון אזעלכע מענשן ווי פאמא איליטש.

— און דיינקט איר, — האט פאטער אגאפאן געזאגט הויך, — אז דער קאמענדאנט אין ארעבורג וועט אננעמען די רעקאמענדאציע פון דעם וויאטקער גובערנאטאר און וועט באפרייען דעם געפאנגענעם?

פאמא איליטש האט זיך ווידער צעלאכט.

— פאטער אגאפאן, — האט ער געזאגט מיט אן ערנסטער מינע, — איר זייט א דינער פון יעסוס כריסטאס און איר קאנט ניט די וועלט. די רוסישע טשינאווניקעס זיינען אלע די זעלבע, איינער ניט בעסער פון דעם צווייטן. ווייזט זיי נאר א רובל וועלן זיי אייך אוועקגעבן ניט נאר אלע געפאנגענע, נאר זיך אליין אויך, און האט אויף איין טשינאווניק א וועקסל וועט ער פאר אייך גיין אין פייער און אין וואסער, האט קיין זארג ניט, פאטער אגאפאן, אייער געפאנגענער איז שוין אזוי גוט ווי פריי, דארויף הייס איך פאמא איליטש

פאטער אגאפאן האט שטיל צונעשאקלט מיט'ן קאפ.

— אבער די זאך פאדערט שנעלע האנדלונג, — האט ער דאן געזאגט, — דאס דארף ניט אפגעלייגט ווערן.

— מיר דארפן ניט דערצו קיינע לאנגע געשיכטעס, — האט פאמא איליטש געזאגט מיט א שטאלצן שמייכל, איך טעלעגראפיר שוין דעם גובערנאטאר אז איך וויל אים זעען און ער וועט מיך אפווארטן. ווער איז דער קריגס געפאנגענער?

— א יונגערמאן, — האט פאטער אגאפאן געענטפערט, — אן עסטרייכישער סאלדאט, א איד.

— א איד! — האט פאמא איליטש אויסגעשריען ווילד און האט א שפרונג געטאן, אזוי ווי ער וואלט דערפילט אונטער זיינע פיס אן ערד ציטערניש.

איר בעט פאר א אידן? וואס האט איר צוטאן מיט א זשיד, פאטער אגאפאן?

דער אלטער פאפ האט טרויעריק געשאקלט מיט'ן קאפ.

— איר וועט דאך ניט קומען צו מיר גלאט אין דער וועלט אריין בעטן פאר א זשיד! — האט פאמא איליטש ווייטער זיך צעהיצט — און נאך פאר א פרעמדן זשיד, פון דעם שונא'ס לאנד! פארוואס נעמט איר זיך אן פאר אים? ער וויל זיך שמד'ן?

— איך וויים ניט, — האט פאטער אגאפאן געענטפערט שטיל, — אבער איך פארזיכער אייך, פאמא איליטש, אז איר וועט טאן א גוטע זאך.

— אויב איר זאגט אז עס איז א גוטע זאך וועל איך עס טאן, — האט דער רייכער קולאק געזאגט און האט געמאכט א פרומע מינע. — סיווי איז דאס ביי מיר א קלייניקייט. איך וועל אייך ווייזן, פאטער אגאפאן, ווי דער גובערנאטאר וועט טאנצן נאך מיין פייפל. אין פינף טעג ארום וועט איר האבן אייער געפאנגענעם.

דאס איז געווען דער שטאלץ פון דעם איבעראל פארהאסטן פראצענטניק, וועלכער האט געוואלט ווייזן זיין מאכט וואס האט אים איצט געטריבן צו גיין העלפן א זשיד.

פאטער אגאפאן אבער האט אין דער טיפסטער דאנקבארקייט געדריקט זיין האנט צום אפשייד נעמען.

— אבער ווי הייסט ער, יענער געפאנגענער, — האט ער אים געפרעגט. — ווי זאל איך ריידן וועגן אים צום גובערנאטאר? ער איז דאך ניט דער איינציקער קריגס געפאנגענער אין די באראקן פון ארענבורג!

— ער הייסט לעווי, — האט פאטער אגאפאן געענטפערט. — דער דאקטער לעווי, — רופט מען אים, און אין געפאנגענעם געווארן אין פלען אין דער שלאכט פון קאליש, איבעריקנס, איז ער דער איינציקער איד אין דעם טראנספארט, אזוי ווייט ווי מיר איז באקאנט און מען וועט וויסן ווער ער איז.

און פאטער אגאפאן איז אוועקגעגאנגען, נאכדעם ווי ער האט ווידער אמאל פארזיכערט דעם רייכן פאמא איליטש, אז ער וועט טאן א גוטע זאך.

ווען פאמא איליטש האט זיך בארימט פאר פאטער אגאפאן אז ער האט די גאנצע נאטשאלסטווא אין קעשענע און אז אפילו דער גובערנאטאר טאנצט נאך זיין פייפל, האט ער קיין ליגן ניט געזאגט.

דער גובערנאטאר, א געוועזענער נאטשאלניק פון א געוויסער קאנצעלאריע איז געווען א בארימטער שארלאטאן, וועלכער האט פארשווענדעט ניט נאר זיינע אייגענע קליינע פארדינסטן, זאנדערן אויך זיינע עלטערנ'ס פארמעגן.

און ווען דאס אלעס איז פאר אים געווען ווייניק האט ער אנגעהויבן בארגן געלט רעכטס און לינקס אויף גרויסע פראצענטן און א טאוטנערגעשריבן וועקסלען אויף וויפיל מען האט פון אים פארלאנגט.

ער האט זיך ענדלאך אזוי פארשולדיקט, דאס די כאבארן וואס ער האט אויסגעפרעסט פון די איינוואוינער זייענדיק גובערנאטאר, איז ניט געווען גענוג אויסצוקויפן זיינע וועקסלען און ער איז נאך אימער געווען מיט דער הויט און די ביינער געווען פארקויפט צו דעם גרעסטן פראצענטניק פאמא איליטש.

עס איז דערפאר קיין וואונדער, דאס ווען דער קולאק פון מיכיילאווקע האט אויפ'ן צווייטן טאג זיך געמעלדעט ביים גובערנאטאר פון וויאטקע, האט אים דער הויכער גובערנאטאר באלד אויפגענומען מיט א צוקער־זיסן שמייכל, כאטש אין הארצן האט ביי אים געקאכט ווי אין א קעסל קעגן דעם פראצענטניק.

א רוסישער גובערנאטאר איז טאקע א קליינער קייסער אין זיין גובערניע, און ער לאזט די איינוואוינער פילן זיין מאכט, אבער ניט קעגן פאמא איליטש, וועלכער האט וועקסלען און קאן צו יעדער צייט מאכן א סקאנדאל.

עס איז געווען קלאר, אז דער גובערנאטאר פון וויאטקע האט דערווארטעט, אז דער פראצענטניק איז געקומען צו אים רעדן וועגן געשעפט, דאס הייסט, וועגן זיינע וועקסלען, אלס פאמא איליטש האט אבער וועגן דעם ניט גערעדט קיין ווארט, און האט נאר געבעטן א רעקאמענדאציע צו באפרייען א קריגס־געפאנגענעם, איז דער הויכער באאמטער געווארן אזוי שטארק דערפרייט, דאס ער האט שיר געוואלט פאלן זיין גאסט אויפ'ן האלז און אים קושן אויס דאנקבארקייט וואס ער דערמאנט אים ניט זיינע וועקסלען.

— אטליטשנא! אטליטשנא! — געוויס! געוויס! — האט דער גובערנאטאר אויסגערופן, זיך רייבנדיק די הענט פאר פארגעניגן, אלס ער האט אויסגעהערט פאמא איליטש'עס פארלאנג, — פאלקאווניק מאקרעוו, דער קאמענדאנט פון ארענבורג, איז מיין יוגנט פריינט, ביידע אמאל געלערנט אין דער מיליטערישער אקאדעמיע. ער וועט מיר ניט אפזאגן אזא קלייניקייט.

— איך האב געוואוסט, וואשע פרעוואסכאדיטעלסטווא, אז איר וועט מיר פריינטלאך אויסהערן, — האט פאמא איליטש באמערקט מיט א ביטערן שמייכל, — אבער וועט איר מיר טאן די געפעליקייט און שרייבן גלייך צו דעם קאמענדאנט וועגן דעם געפאנגענעם? אט דא איז פארשריבן דער נאמען פון דעם געפאנגענעם? און דער טראנספארט, מיט וועלכן ער איז געשיקט געווארן.

מיט די דאזיקע ווערטער האט ער דעם גובערנאטאר איבערגעגעבן א פארשריבענעם צעטעלע.

— לעווי — מען רופט אים דער דאקטער לעווי, — א איד, — האט דער הויכער באאמטער געברומט, לייענדיק דאס צעטעלע, און אויף זיין שטערן האבן זיך געלייגט טיפע קנייטשן. — אבער וואס ארט עס מיך? זאל ער זיין ווער ער איז!

(פארטזעצונג קומט)

קווינס טעאטער

קאמעדיע — דראמע — געזאנג

פרייטאג און שבת אוונט, מארט 21טן און 22טן

פלארענס וויים — משה אוישער

צוזאמען מיט דער גאנצער קאמפאני, אין ניו יארקס גרעסטן סוקסעס

"אין שטראם פון לעבן"

לעבנסבילד אין 4 אקטן, מיט געזאנג

דער גאנצער אנסאמבל אין שיינע ראלן

זונטאג אוונט — גרויסער קאנצערט

היינט אויף דער ראדיא

CKY ווינניפעג
- 7.30—ווייפעקס האלבע שטונדע.
- 8.00—נעלסאן שעה. טשיין פון טאראנטא

CNRW 780 ווינניפעג
- 9.00—סי. ען. אר. טראנסקאנטינענטאל נעטווארק.

CJRW 499.7 פלעמינג
- 5.40—מוזיק.
- 6.00—אנקל פיטער.
- 8.00—ברידזש גיים.
- 8.30—מעלאז טריא.
- 9.00—סא־אן טאן פראגראם.

WLW 700
- 5.30—סינסינאטי. קאנצערט מוזיק.

KDKA 980
- 5.30—פיטסבורג. בענד קאנצערט.

KFAB 770
- 5.30—לינקאלן. מוזיקאל. פראגראם.

KDKA 980
- 6.00—פיטסבורג. מוזיקאל. פראגראם.

WTAM 1070
- 7.00—קליוולאנד. זונשיין ארטיסטן שעה געזאנג, מוזיק.

WEAF
- 9.00—וויקטאר פראגראם.

WLW 700
- 9.00—סינסינאטי. מוזיקאל. פראגראם.

WCCO 810
- 9.30—מינעאפאליס, סט.־פאול. טעאטער קלאסיקס.

N.B.C.—1070
- 10.00—אפערא "מאנאן".

WHK 1390
- 10.00—קליוולאנד. ארקעסטער.

WGN 720
- 10.30—שיקאגא. טאנץ מוזיק.

WBRM 770
- 11.00—שיקאגא. ארקעסטער.

WTAM 1070
- 11.00—קליוולאנד. פיטשור.

WLW 700
- 11.00—סינסינאטי. קלאסיקס.

NEW PALACE THEATRE

היינט, מארגן און שבת

"בלויז דער אמת"

ריידנדע קאמעדיע. אויך מוזיקאלישע קאמעדי, סעריאל. ריידנדער קארטון.

עס איז א גוטע געוואוינהייט

צו שפארן א טייל פון אייער איינקונפט רעגלמעסיק און אוועקלייגן עס אין אין א זיכערן פלאץ וואו עס וועט וואקסן

4½% פער אנום צו אייער סייווינגס. אינטערעסט צוזאמענגעשטעלט האלביערלאך אויף די פאקטישע סומען צו אייער קרעדיט פון צייט צו צייט. פאזיטיווע זיכערקייט.

פול באצאלטער קאפיטאל — $6.000.000

עסעטס און רעזערוון איבער $7.500.000

סייווינגס פאנדן אינוועסטירט בלויז אין ערשט קלאסיק געזיכערטע באנדס און פרעפערד סטאקס.

A. R. McNICHOL Ltd.

Head Office 288 Portage Ave. Phone 80 388 — North End Branch 926 Main St. Phone 56 956

זעט אונז אויך פאר אינשורענס — ריעל עסטייט — מארטגעדזש לאאנס רענטאלס א. א. וו.

סילקענע זאקן

האלב פרייז

טשאנג לי־סילק פרעזערווירונג

שנייט אייערע זאקן בילס אין צוויי און נאך מער.

לאזט אונז דאס איבערציינגן באקס, 25ס. ביי מעיל, 35ס.

NORTHLAND CHEMICAL CO.

614 Somerset Bldg. Winnipeg

פרויען קענוועסערס פארלאנגט

קלאסיפייד סעקשען Classified Section

ספעציעלע פרייזן פאר אדווערטייזינג אין דער קלאסיפיצירטער אפטיילונג:

איין מאל, 5 ס. פער "אגייט ליין"	פאר 3 מאנאט, $2.15 "
פאר א וואך, 20 ס. "	פאר 6 מאנאט, $4.00 "
פאר א מאנאט, 75 ס. "	פאר 1 יאר, $7.50 "

:: צו פארקויפן :: FOR SALE

סיגארס, טאבעקא, קאנפעקשאנערי און לאנטש קאונטער אין זייער א גוטן לאקיישאן, ביליק רענט, א זייער גוטע געלעגנהייט צו מאכן א פיינע לעבן. די פאסיקע פערזאן וועט געווים ניט האבן קיין חרטה. געזונטס צושטאנד איז די אורזאך פון פארקויפן. אויב איר האט $1,000, קומט באלד צו די שעפס אידזשענסים.

דזשענעראל סטאר, 72 מייל פון וויניפעג, יערלאכער אומזאץ $20,000. צו פארביטן פאר וויניפעג פראפערטי.

סטאר קעגן סי. פי. אר. סטיישאן אויף היגינס עווע. א זייער גוטער סטענד, זייער ביליק רענט פאר סטאר מיט 3 צימערן. פרעגט זיך נאך פאר איינצעלהייטן.

געלט צו לייען אויף 6½ פראצענט.

אינשורענס פאר אלערליי צוועקן.

Sheps Agencies Ltd.

804 מיין סטריט

טעלעפאנס 55 761 און 53 807

געצוואונגען צו פארקויפן אין דער נארט ענד א פול מאדערנע 6 רום הויז. פולער שטיינערנער בייסמענט, געווייערט פאר עלעקטרישער קראפט. גלעזערנע סליפינג באלקאני. נאענט צו א סטריט קאר. קליר טייטל. בלויז $2.500. לייכטע טערמס.

WALCH LANDS, LTD.

303 Huron and Erie Bldg.

צו פארקויפן פארשיידענע הויז־מעבל (פוירניטשור). טעלעפאנירט 51 652, אדער זיך ווענדן אין 152 בארום עווע.

צו פארקויפן הויז־פוירניטשור. איינגנטימער פארלאזט די שטאט. זיך ווענדן אין סוויט 1, באלטיק אפארטמענטס.

7 רום הויז אויף אינקסטער, לעבן מיין סטריט, פולי מאדערן, נייע פוירנעס, א בארגען פאר בלויז $3.200.

שעבורן, נייע 5 רום באנגאלאו, מיט סאן רום, מוז פארקויפט ווערן פארן פרייז פון מארטגעדזש, $4.800. עס איז $2.200 אונטער קאסט.

קאלעדזש עווע., לעבן מיין סטריט, 7 רום פולי מאדערן הויז, הארדוואוד פלארס פייער פליים, הייסע וואסער באהייצונג, פרייז בלויז $5.000.

אויב איר ווילט א הויז, זעט

ח. פערלמאן, י. יאן, נ. זעלטשען

MUTUAL AGENCIES

796 Main Street Phone 51 000

:: צו פארדינגען :: FOR RENT

צו פארדינגען צוויי רומס אין א באנגאלאו מיט אן עלעקטריק אויוון און סינק. פאסענד פאר א פארל אן קינדער. זיך ווענדן אין 329 רעדוואוד עוועניו.

צו פארדינגען א נייע באנגאלאו פון זעקס רומס אין 283 אבערדין עווע. זיך ווענדן אין 401 אבערדין עוועניו.

רעדוואוד אפארטמענטס

קארנער קאלעדזש און מיין

צו פארדינגען א שיינעם צוציענדיקן סוויט אין דעם בלאק. זעט דעם קערטייקער, אדער טעלעפאנירט 26 365.

נעשעפט — געלעגנהייטן Business Opportunities

זייער א גוטע דזשענעראל סטאר אין א גוטער שטעטל אין סאסקאטשעוואן מוז פארקויפט ווערן ווייל דער אייגנטימער האט אן אנדער ביזנעס צו אטענדן. סטאק ארום 11,500, פיקסטשורס $1,000. א גוטער מאן מיט $4,000 אדער $5,000 קאן עס הענדלען און מאכן זייער גוט. זיך ווענדן צו דאס אידישע ווארט באקס 7664.

א ערשט קלאסיקע דעליקאטעסן, מוז באלד פארקויפט ווערן. זייער א גוטער געשעפט. אייגנטימער מוז פארקויפן ווייל אן אנדער ביזנעס נעמט אוועק זיין גאנצע צייט. די דעליקאטעסן סטאר איז זייער א גוטע ביזנעס און מען קאן דאס איבערציינגן. זיך ווענדן צו

SAM MAGID

287 Selkirk Ave., Winnipeg, Man.

צו פארקויפן א דזשענעראל סטאר צו 65 סענט אויפן דאלאר, גוטער פארמער דיסטריקט. איך פארקויף דערפאר ווייל איך פארלאז קאנאדע. סטאר און ליווינג רומס צו פארדינגען ביליק. זיך ווענדן צו דאס אידישע ווארט, באקס 7689.

:: שטעלע פארלאנגט :: SITUATION WANTED

עקספיריענס קלערק פארלאנגט א דזשאב אין א קאנטרי סטאר. רעדט ענגליש, רוטעניש, דייטש. פארלאנגט ניט קיין גרויסען געהאלט. זיך ווענדן צו דאס אידישע ווארט באקס 7903.

אין קווינס טעאטער

פרייטאג און שבת אוונט ווערט אויפגעפירט אין קווינס טעאטער "אין שטראם פון לעבן," — לעבנס בילד אין פיר אקטען מיט געזאנג און פיינעם קאמיזם. פלארענס וויים, משה אוישער צוזאמען מיט מאדאם ארקא, יצחק סווערדלאוו, הילדא שווארץ, יאזעף קאמינסקי און אנדערע טרעטן אויף אין שיינע ראלן.

דאס דאזיקע לעבנס־בילד איז געשפילט געווארן מיט גרויס דערפאלג אין אלע אידישע טעאטערס און די היגע טרופע גיט זיך די מי אויפצופירן "אין שטראם פון לעבן" אזוי גוט ווי ס'איז נאר מעגלאך. זעט עס פרייטאג און שבת אין קווינס טעאטער. זונטאג אוונט וועט געשפילט ווערן א פיינער קאנצערט.

—(:־:)—

אין פעלעס טעאטער

היינט, מארגן און שבת ווערט געוויזן ריטשארד דיקס אין זיין ערשטער ריידנדיקער קאמעדיע "בלויז דער אמת" אויך א מוזיקאלישע קאמעדיע, סעריאל און ריידנדיקע קארטון.

די ערשטע דריי טעג פון קומענדיקער וואך וועט געוויזן ווערן וואלטער האוסט אין "דזשענטלמען פון דער פרעסע", אויך א ריידנדיקע קאמעדיע, פאקס נייעס און פיטשור.

דאס פארוואלטונג פון פעלעס טעאטער אנאנסירט אז פון איצט און אויף ווייטער קאן מען זעען און הערן אין דעם טעאטער די בעסטע בילדער פאר 25 סענט צו יעדער צייט און מען קאן פארנעמען יעדן סיט.

אין גיכן קומט אין פעלעס טעאטער דאס בארימטע בילד "דעזערט סאנג".

פייגע חיה לעוויטין ע"ה

מיר דריקן אוים אונזער טיפסטען מיטגעפיל צו אירע עלטערן און דער גאנצער משפחה אויף דעם פארלוסט פון זייער ליב קינד. מיר ווינשן אייך אלעמען געטרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.

מר. און מרס. ל. שאר
און פאמיליע
444 דאפערין עווע.

פייגע חיה לעוויטין ע"ה

מיט געבויגענע קעפ און אין טיפן טרויער שטייען מיר ביים פריצייטיקן קבר פון אייער באליבט קינד און שוועסטער. מיר פילן מיט אייער טרויער אויף דעם פארליסט פון דער שיינער בלום וואס איז אזוי פריצייטיק ארויסגעריסן געווארן פון איר שיינעם גארטן. מיר ווינשן אייך געטרייסט צו ווערן און איר זאלט שוין מער פון קיין צער ניט וויסן.

מר. און מרס. אלעניק
465 סט. דזשאנס עוו.
מר. און מרס. פ. סינאל
427 מאניטאבא עוו.

:: פערזענלאכעס :: PERSONAL

PROF. SCOTT 88 106

290 פארטעדזש עוו. איבער לייסאום טעאטער
נייסטע בעסטע פאקס טראט און וואלץ סטעפס
קלאסן און סטריקטלי פריוואטע לעסאנס.
פולער קורס פון לעסאנס $5.00

SIMPSON & COMPANY

בייליפס

לייסענסד און באנדעד

ד. סימפסאן, מענעדזשער

404 McINTYRE BLOCK PH. 88 008

שיקט פאר בארגען פרייז ליסט

פון גאראנטירטע איבערגעבויטע ראיאלס, אנדערוואוד, רעמינגטאנס, פארטייבל און א. וו. לייכטע טערמינען. פרייער בוך וועגן "טאוטש טייפינג" מיט יעדער מאשין. אלע סארטן פארריכט.

ROYAL TYPEWRITER AGENCY, DEPT J

288 Fort St., Winnipeg, Man.

אייער אלטע מעבל געמאכט ניי

און טאקע ביי אייך אין דער היים בעסטע ארבעט פאר ביליקסטע פרייזן.

רופט מיך אפ

23 269

סינגער סטאר, 300 נאטר־דיים, קארנער פרינצעס. פארוואס צאלן מער? זעט אונזערע עטוואס געניצטע בארגענס. נייע זינגער מאשינען; טערמס אדער קעש. גרויסער קרעדיט פאר אייער מאשין. טעלעפאן 86 171. דז. שייפער, מענעדזשער.

געלט!

פאר אייערע באלדיקע נויטן

$50 ביז $500

צוועלף מאנאטן צו באצאלן עס צוריק. ריזאנייבל רייטס. פינקטלאכע באדינונג. שטריינג פארטרוילאך

אפן טעגלאך ביז 7.30 נאכמיטאג.

General Loan and Insurance Agency

718 Somerset Block, Winnipeg

Phone 24 789

סילקענע זאקן

ביליקסטע פרייזן אין קאנאדע

Suite 1, Westminster Block

330 DONALD STREET

סעקאנד הענד סייפס און וואולט טירן, האלב פרייז. סייפס געעפנט און פארריכט. קאמבינייישאנס געענדערט (אלע סארטן סייפס).

CANADIAN DIEBOLD SAFE CO.

183 Notre Dame E., Winnipeg, Man.

ארבעטער פארלאנגט HELP WANTED

פארלאנגט א מיידל סטענאגראפיסטן, מוז זיין א שנעלע שרייבערן. נאר אזעלכע וואס האט געהאט גוטע עקספיריענס זאל זיך מעלדן. שרייבט וואו איר האט פריער געארבעט צו ד. א. וו. באקס 7904.

פארלאנגט א באי מיט מער ווייניק געניטקייט אין אוטא אקסעסארים, פאר וויקלען פעקלאך אין א מיילינג ביזנעס. אזעלכע וואס האבן ניט קיין געניטשאפט זאלן זיך ניט מעלדן. שרייבט אייער עלטער, ד. א. וו. באקס 7904.

פארלאנגט א באי מיט עקספיריענס פאר א דזשענעראל סטאר. ענגלישער טרייד. שרייבט וויפל געהאלט דערווארטעט צו

A. B. WINOGRAD

Cabri - Sask.

זאל היינטיגען פסח אויך ניט פעהלען אין אייער היים די מצה וואס איז בארימט און באליבט—די

האראָוויטץ-מארגארעטען מצה

עס איז די מצה וואס אלע בעוואונדערען ווייל עס איז שטענדיג פריש און געשמאק, געבאקען אונטער דער השגחה פון די גרעסטע רבנים און אונטער די סאניטארסטע באדינגונגען.

RABBI M. KOHM

Res. 607 Alfred Ave.—Warehouse 428 Selkirk Ave.

Warehouse Phone 57 656 Winnipeg, Man.

האראָוויטץ מארגארעטען

"די מצה" מיט דעם געשמאק